

> **Retouradres** Postbus 16228 2500 BE Den Haag

Aan de staatssecretaris Koninkrijksrelaties en Digitalisering
Mevrouw drs. A.C van Huffelen
Postbus 20011
2500 EA DEN HAAG

**ATR, Adviescollege
toetsing regeldruk**
Rijnstraat 50
2515 XP Den Haag

Postbus 16228
2500 BE Den Haag

Onze referentie MvH/RvZ/RS/HS/bs/ATR2148/2022-U011

Uw referentie

T 070 310 86 66
E info@atr-regeldruk.nl
www.atr-regeldruk.nl

Datum 3 februari 2022
Betreft Wet implementatie Open data richtlijn

Geachte mevrouw Van Huffelen,

Op 24 december 2021 is de Wet implementatie Open data richtlijn voor toetsing en advies aangeboden aan het Adviescollege toetsing regeldruk (ATR).

De richtlijn Open data bepaalt dat informatie die de overheid gebruikt voor zijn eigen taken, ook gratis, makkelijk en vrij te gebruiken moet zijn door andere personen of bedrijven. Deze wet implementeert de richtlijn. De wet gaat alleen over informatie die al openbaar is en waar niet extra voorzichtig mee omgegaan hoeft te worden. De wet gaat niet over informatie die geheim moet blijven, zoals staatsgeheimen, bedrijfsgeheimen en de meeste persoonsgegevens. De richtlijn en de implementatiewet bepalen ook niet welke data openbaar moet worden. Dat gebeurt vooral door de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) of in de toekomst door de Wet open overheid (Woo). Hergebruik, het opnieuw gebruiken van overheidsinformatie komt pas aan de orde nadat de overheidsinformatie openbaar is gemaakt. Deze wet bepaalt hoe die openbare informatie voor hergebruik beschikbaar moet worden gemaakt.

Openbare informatie moet:

1. makkelijk te vinden zijn;
2. door een computer makkelijk te gebruiken zijn;
3. zo goedkoop mogelijk of gratis beschikbaar zijn en
4. gebruikt mogen worden voor (bijna) elk doel.

Inhoud en context

Dit wetsvoorstel implementeert richtlijn 2019/1024/EU van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Richtlijn 2013/37/EU. Het wetsvoorstel wijzigt de Wet hergebruik van overheidsinformatie (Who). Openbare overheidsinformatie kan waarde hebben voor partijen buiten de overheid. Op basis van overheidsinformatie kunnen nieuwe producten en diensten met uiteenlopende doeleinden worden ontwikkeld. Het doel van hergebruik is om digitale innovatie te stimuleren, in de publieke sector en de digitale economie. Innovatief hergebruik door burgers en bedrijven kan publieke informatie toegankelijker maken, ervoor zorgen dat publieke taken beter worden vervuld en toegevoegde waarde op markt creëren. Uit onderzoek komt een schatting dat de maatschappelijke baten van het openstellen van overheidsdata ruim 1,5 tot 70 keer zo groot zijn als de kosten daarvan. Overheidsinformatie is bovendien met publieke middelen gegenereerd. Zij dient daarom dat publiek ten dienste te zijn. Het zo herbruikbaar mogelijk aanbieden van gegevens wordt ook wel 'open data' genoemd.

Toetsingskader

ATR beoordeelt de gevolgen voor de regeldruk aan de hand van het volgende toetsingskader:

1. Nuloptie (nut en noodzaak): is er een taak voor de overheid en is wetgeving het meest aangewezen instrument?
2. Zijn er minder belastende alternatieven mogelijk?
3. Is gekozen voor een uitvoeringswijze die werkbaar is voor de doelgroepen die de wetgeving moeten naleven?
4. Zijn de gevolgen voor de regeldruk volledig en juist in beeld gebracht?

1. *Nut en noodzaak*

De toelichting bij het wetsvoorstel vermeldt dat nieuwe soorten gegevens gegenereerd en verzameld worden en dat de hoeveelheid data, documenten en informatie in de wereld exponentieel toeneemt. Dit betreft ook overheidsgegevens. Tegelijkertijd wordt analyse, opslag en de verwerking van gegevens door de ontwikkeling van technologie steeds eenvoudiger en goedkoper. De richtlijn is in 2018 geëvalueerd. Die evaluatie en de resultaten uit de consultatie vormden aanleiding voor het wijzigingsvoorstel van de richtlijn. De Europese Commissie concludeerde op basis van de evaluatie dat de richtlijn voor de basisvoorwaarden heeft gezorgd om hergebruik van overheidsinformatie in de hele EU te stimuleren en dat er sinds de invoering veel vooruitgang is geboekt. Echter, nog niet alle belemmeringen zijn weggenomen. Deze richtlijn en deze implementatiewet beogen die belemmeringen weg te nemen.

Gegevens die gegenereerd worden door de transport- en nutssectoren, vielen nog niet onder de reikwijdte, terwijl ze wel van grote waarde voor hergebruik kunnen zijn. Hetzelfde geldt voor onderzoeksgegevens die met publieke middelen zijn gefinancierd. Dynamische gegevens zijn commercieel de meest waardevolle gegevens. Ze kunnen worden gebruikt voor producten en diensten die informatie in real-time kunnen aanbieden. Dynamische data worden door openbare lichamen nog weinig op Europese schaal real-time aangeboden. Door kosten voor hergebruik transparant te maken en zo laag mogelijk te houden, verbetert de markttoegang tot deze gegevens voor kleine en middelgrote bedrijven. Het beëindigen van exclusiviteitsarrangementen met private partijen helpt daarbij. Openbare overheidsinformatie toegankelijk maken voor hergebruik maakt een bovendien de verdere ontwikkeling van artificiële intelligentie mogelijk.

Volgens het college zijn nut en noodzaak van het voorgenomen besluit voldoende onderbouwd in de toelichting. Het college ziet geen aanleiding voor adviespunten ten aanzien van nut en noodzaak.

2. *Minder belastende alternatieven*

Instellingen die met een publieke taak zijn belast moeten hun hoogwaardige gegevenssets kosteloos beschikbaar stellen. Voor overheidsondernemingen geldt dit in veel gevallen ook. Overheidsorganisaties die voor hun werkzaamheden inkomsten ontvangen op basis van het profijtbeginzel, waardoor zij afhankelijk zijn van zulke inkomsten, mogen wel een volledige vergoeding vragen inclusief een redelijk rendement op investeringen. Dit zijn het Kadaster, de KvK en de RDW.

Het college ziet geen aanleiding voor adviespunten ten aanzien van eventueel minder belastende alternatieven deze implementatiewet.

3. Werkbaarheid

De Who verplicht publieke instellingen om op verzoeken om hergebruik te reageren. Wanneer zulke verzoeken ad-hoc moeten worden beantwoord, zou dat bewerkelijk kunnen worden en vertragingen opleveren. Door de gegevens als 'open data' via een portaal, website of API aan te bieden, kunnen verzoeken om hergebruik automatisch worden afgehandeld. Publieke instellingen hebben daarom belang bij het automatisch aanbieden van open data. Open data die wordt aangeboden voor hergebruik is op dit moment doorzoekbaar via het open dataportaal van de Nederlandse overheid: data.overheid.nl.

Organisaties en bedrijven kunnen een verzoek voor hergebruik indienen bij de organisatie zelf en bij data.overheid.nl. Verschillende soorten data worden op het portaal vindbaar gemaakt. Organisaties die hun data voor hergebruik beschikbaar willen of moeten maken, kunnen daarvoor ook terecht op het open data portaal van de Nederlandse overheid. Voor ondersteuning bij het ontwikkelen van API's kunnen zij terecht bij developer.overheid.nl en op de webpagina van de API-strategie van de Nederlandse Overheid.

Het college ziet geen aanleiding voor adviespunten ten aanzien van de werkbaarheid.

4. Gevolgen regeldruk

Er zijn geen directe regeldrukeffecten voorzien voor burgers en bedrijven die zelf geen overheidsbedrijf zijn. Hetzelfde geldt voor onderwijsinstellingen, onderzoeksinstellingen of organisaties die onderzoek financieren. De regels over de voorwaarden waaronder hergebruik kan worden toegestaan, zullen naar verwachting geen nieuwe regeldruk opleveren.

Het wetsvoorstel moet ertoe leiden dat meer overheidsgegevens actief beschikbaar zullen worden gesteld. Voor burgers en bedrijven die deze gegevens willen gebruiken, kan dat de regeldruk verminderen. De omvang hiervan is nog niet kwantificeerbaar. Er is wel een inschatting van de kosten en baten van open data in algemene zin gemaakt. De baten van het openstellen van overheidsdata zijn naar schatting 1,5 tot 70 keer zo groot zijn als de kosten daarvan. Een toerekening naar de Nederlands situatie levert een schatting op van € 1 miljard tot € 30 miljard aan baten per jaar.

Dictum

Gelet op de bevindingen is het eindoordeel van ATR bij de Wet implementatie Open data richtlijn:

Het voorstel indienen.

Het college vertrouwt erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

w.g.

Voorzitter

Secretaris